

MET BIJDAGEN VAN HANNEKE MESTERS, PETER VAN DEN BERG, ARNOUD VAN DER MEULEN EN HENK WIJKHUISEN.

Beleidsinstrument Natuurwaardering

E.C.M. Ruijgrok, 2000. Valuation of nature in coastal zones, Dissertatie VU Amsterdam, ISBN: 90-9013388-7
Als een econoom zich gaat bezighouden met de waardering van de natuur aan de kust van Nederland zullen veel ecologen hier enigszins gereserveerd op reageren. Het waardevolle aan dit proefschrift is dat de schrijfster begint met een analyse van de hedendaagse visies op natuur. Want uiteraard blijft economie vooral een mensgerichte benadering en is het bij het maken van afwegingen hoe je de natuur waardeert, uiteraard van belang vanuit welke visie op natuur je dat doet. Uitgangspunt in deze studie is het begrip co-evolutie. In deze visie zijn beleidsmakers en bestuurders erop uit om economische ontwikkeling en natuurontwikkeling parallel (maar niet noodzakelijkerwijs in gelijke mate) te genereren. Hierbij worden sociaal-economische en ecologische waarden meegenomen in economische transacties. In haar onderzoek geeft E. Ruijgrok modellen voor het bepalen van ecologische waarden, gebaseerd op criteria als zeldzaamheid, diversiteit, abiotische waarden en vervangbaarheid. Gekeken wordt naar de economische waarde: de productie-, regulatie- en informatiefunctie van een gebied. Daaraan toegevoegd wordt een psychologische waardering van het gebied. Via een beschreven afwegingssysteem, de Natuur Module worden deze gegevens op een bepaalde manier gecombineerd, hetgeen tot een waarderingscomponent met netto economische en netto ecologische waarden leidt.

Het vergt wel enige studie om het model te doorgronden, maar voor beleidsontwikkelaars betrokken bij grote herinrichtingprojecten als de Maasvlakte (in deze studie als casus beschreven) of het Groene Hart biedt het zeker aanknopingspunten.

Diersporen

Annemarie van Diepenbeek, 1999. Veldgids Diersporen. Uitgeverij KNNV Uitgeverij, Utrecht. ISBN 90-50 11 114 - 9. Prijs f. 59,95 (leden KNNV en IVN f. 52,95).

De naam veldgids doet deze publicatie eigenlijk tekort. Hij doet het thuis ook heel goed, als naslagwerk of gewoon als middel tot verstrooiing. De gids ziet er zo mooi uit dat ik het bijna niet over mijn hart kon verkrijgen hem mee naar buiten te nemen. Toch heb ik dat gedaan, op de Veluwe, waar ik dankzij deze gids een zoelplaats met haarafdrukken van wilde zwijnen herkende. Toen ik een stukje verderop met een

stokje in een drol begon te peuteren werd het mijn metgezellin teveel. Ze had er spijt van dat ze mij de gids cadeau gedaan had, want ze was ervan overtuigd dat onze wandelingen voortaan steeds onderbroken zouden worden voor gepeuter in poep. Ik had intussen vastgesteld dat het waarschijnlijk om een uitwerpsel van een boomarter ging. Zo kan de gids in het veld gebruikt worden. Thuis vond ik het vermakelijk om een afbeelding van het zwemspoor van de mol in een met kroos bedekte sloot te bekijken.

De gids is handig ingedeeld. Aan elk spoor-type, zoals bijvoorbeeld loopsporen, vraatsporen en gelei-achtige hoopjes of klonten, is een hoofdstuk gewijd. Deze hoofdstukken beginnen met een handige sleutel, die je snel naar de juiste pagina's verwijst. Achterin staat een tabel waarin per diersoort staat op welke bladzijden welke verschillende spoortypen worden behandeld.

Natuurgids voor de Duin- en Bollenstreek

J. van Dijk et al. 2000. Natuurgids voor Duin- en Bollenstreek. Uitgeverij Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk, Noordwijk. ISBN 90-805308-1-6. Prijs: f 32,50 + f 7,50 verzendkosten, giro 2573795 t.n.v. penningm. Vogelbesch. Noordwijk o.v.v. 'natuurgids' en bij de betere boekhandels in en net buiten de streek.
Zou u dat niet willen hebben: een mooi vormgegeven boekwerk met 180 kleurenfoto's en 184 pagina's over uw streek of een streek waar u graag heen gaat. Dat kan nu, als u in de Duin- en Bollenstreek woont of deze graag bezoekt. Het boek is eigenlijk het derde deel van een serie. Eerdere delen gingen over de vogels (1989) en de flora (1994).

In het jongste boek krijgen minder bekende levensvormen volop aandacht, getuige de hoofdstukken Zee en strand, Mossen en korstmossen, Paddestoelen, Zoogdieren, Reptielen en amfibieën, Insecten, Waterleven in sloten en vaarten en Landslakken. Deze hoofdstukken worden aangevuld met gegevens over planten en vogels, waarin hoofdzakelijk de veranderingen van de laatste jaren gepresenteerd worden om doublures met de eerdere deeltjes te voorkomen. Zo bevat het boek een foto van Engels gras, een zoutplant die zich in een berm thuis voelt dank zij de gladheidsbestrijding. En, zoals veel andere foto's, duidelijk genomen in de streek. Het allereerste hoofdstukje van acht bladzijden is misschien wel het belangrijkste. Hierin wordt beschreven hoe de natuur- en milieuorganisaties in de streek actief zijn

(geweest) om al het moois van die 180 kleurenfoto's te behouden/versterken. Daarbij is samenwerking gevonden met de agrarische organisaties. Snelle rekenaars zullen wellicht concluderen dat er 184 minus 180 = 4 tekstpagina's zijn. Gelukkig niet; foto's zeggen veel, maar niet alles. Vijf foto's zijn paginavullend. En zo'n 60% van de ruimte is gevuld met tekst. Die tekst vertelt veel over de streek en zijn natuur. Duidelijk komt naar voren, hoe goed de vier schrijvers hun streek kennen. Dank zij het register, waarin ik geen tekortkomingen kon ontdekken, is alle informatie ook gemakkelijk op te zoeken.

Droge duinen

C.J.S. Aggenbach en M.H. Jalink, 1999. Droge duinen (8), indicatorsoorten voor verdroging, verzuring en eutrofiëring in droge duinen. Uitgeverij Staatsbosbeheer, Driebergen. ISSN 0926-4558 1995-4. Prijs f 39,90 (IVN- en KNNV-leden f 34,90).

De inzichten in het beheer van duingebieden zijn de laatste tien jaar sterk veranderd. Wetenschappelijk onderzoek ligt hieraan ten grondslag. Er was steeds meer bekend geworden over opeenvolgende plantengemeenschappen en men zag meer en meer in, dat de variatie in de duinen af zou nemen als men op dezelfde voet doorging. Voorzichtig liet men hier en daar de duinen weer stuiven, soms te onvoorzichtig werd begrazing ingevoerd om veruiging tegen te gaan. De tijd loopt door; nieuwe onderzoekingen en ervaringen met ander beheer hebben de inzichten verbreed. Resultaten ervan verschenen in rapporten. Voor reservaatbeheerders worden nu in dit boek 'Droge duinen' de belangrijkste resultaten inzichtelijk en bruikbaar gepresenteerd. Maar ik (PvdB) denk, dat ook anderen er voordeel van kunnen hebben. Het zou trouwens een slechte zaak zijn als alleen beheerders vertellen wat er moet gebeuren. Anderzijds, vaak zullen zij steun nodig hebben om plannen te kunnen 'verkopen'.

Het boekje van 210 pagina's is mooi vormgegeven. De vormgeving ondersteunt een handig gebruik. De achterflap bevat een uitklapbare legenda. Een veldversie van 34 pagina's met tabellen van de zeven plantenasociaties is bijgeleverd.

Van de zaadplanten die duidelijke indicaties geven over de groeiomstandigheden zijn 86 gemakkelijk herkenbare en in veel duingebieden voorkomende soorten geselecteerd. Mossen en korstmossen, belangrijke indicatoren voor de bovenste grondlaag, completeren de soortenlijst.

Het boekje is een deeltje uit de Serie indicatorsoorten. Deel 1, Methode en toepassing, deel 6, Duinvalleien (kalkarme duinen) en deel 7, Duinvalleien (kalkrijke duinen) gingen vooraf. Zes deeltjes betreffen plantengemeenschappen buiten de duinen. Opvallend is de brede groep van samenstellers/medewerkers: behalve de schrijvers de VEWIN, IKC-natuurbeheer, KIWA en SBB.

Die brede samenstelling zal de kwaliteit ten goede zijn gekomen.

SPECIAAL AANBOD VOOR DONATEURS VAN STICHTING DUINBEHOUD!!

Orchideeën van Nederland

C.A.J. Kreutz en H. Dekker, 1999. De orchideeën van Nederland, ecologie, verspreiding, bedreiging en beheer.

Uitgave: B.J. Seckel, Raalte. ISBN 90-805149-1-8. Prijs voor donateurs van Stichting Duinbehoud tot 1 september a.s. f 99,50 + f 12,50 verzendkosten. Te bestellen bij Uitgeverij B.J. Seckel, Langkampweg 1, 8101 AR Raalte (0572-362721). Na 1 september (of in de gewone boekhandel) f 124,50.

Ik (HW) heb het nooit goed kunnen verklaren. Dat opwindende gevoel als je een of meerdere orchideeën aantreft op een nieuwe groeiplaats. Er zijn zoveel mooie bloemen en ik kan erg genieten van het "gewone". Maar toch, dat moment dat we in de droge jaren zeventig weer de eerste rietorchis aantreffen in De Kennemerduinen. Langs een talud van een parkeerterrein. Die ene rietorchis werd een monument in een verdroogd duingebied. Gelukkig vinden we nu overal deze soort weer in de duinvalleien. Maar ook op (potentiële) bouwterreinen zoals de inmiddeels tot haven vergraven zandvlakte in het Westelijk Havengebied van Amsterdam kunnen tal van soorten orchideeën massaal tot bloei komen. Zelfs zeldzame soorten als de bijenorchis waren hier algemeen. Helaas stonden we in de strijd tegen de industriële ontwikkelingen in dit gebied met anderhalve man en een paardkop bij de Raad van State. Waar waren al die orchideeën- en natuurliefhebbers toen het erop of eronder was?

De pracht van de orchideeën zijn weer eens te boek gezet. Dat gebeurt wel vaker. Met dit verschil dat "De orchideeën van Nederland" nooit meer valt te overtreffen. Met meer dan 700 kleurenfoto's en 512 pagina's is hier een kathedraal van een boek gepresenteerd.

De eerste auteur, Carel Kreutz, heeft een grote reputatie met publikaties over orchideeën. Van zijn hand verschenen diverse boeken over orchideeën in binnen- en buitenland. Een aardige bijkomstigheid is dat uitgever Seckel zichzelf een "gelegenheidsuitgever" en natuurliefhebber noemt. Dit heeft echter op geen enkele wijze invloed gehad op de kwaliteit van het boek, integendeel!

De orchideeën worden overzichtelijk beschreven per biotoop waarvoor de verschillende soorten karakteristiek zijn. De biotopen zijn het kustgebied, het laagveengebied, de zandgronden, het kalkgebied van Zuid-Limburg en stad en land. Dit laatste staat voor de groeiplaatsen buiten de natuurgebieden. Bijzonder waardevol zijn de

suggesties voor beheer van groeiplaatsen van orchideeën. De beschrijving van de soort in de context van het milieu waarin zij voorkomt maakt de beschrijving zeer compleet. Bovendien is de tekst prettig leesbaar en helder. Het boek is daarom voor een breed geïnteresseerd publiek toegankelijk. Een heel ander verhaal dan bijvoorbeeld de moeilijk toegankelijke delen van "De vegetatie van Nederland".

Voor nog geen honderd gulden tot 1 september is er geen cent teveel betaald. Een absolute aanrader voor iedereen die "iets" heeft met orchideeën.

Loopkevers

Hans Turin, 2000. De Nederlandse loopkevers, verspreiding en oecologie.

Uitgave: Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV, European Invertebrate Survey Nederland. ISBN 90-5011-136-X. Prijs f 135,= (KNNV-leden f 120,=).

Deel drie van de serie "Nederlandse fauna" gaat over de Nederlandse loopkevers. Het is een dik boekwerk geworden met maar liefst 666 pagina's. Het boek bundelt de resultaten van vijftig jaar loopkeveronderzoek.

Wie denkt aan veel mooie plaatjes en een makkelijk leesbare tekst komt van een koude kermis thuis. Het boek is niet bedoeld voor een groot publiek, maar een afronding van een halve eeuw onderzoek van en voor de groep loopkeveronderzoekers. Er worden 378 soorten besproken met overzichtelijke verspreidingskaartjes en tabellen. Bovendien is er een CD-ROM toegevoegd, waarmee nog eens extra tabellen en informatie kan worden opgevraagd. Ook kunnen de verspreidingskaartjes interactief worden gebruikt.